
Kyrkomötet
Motion 2016:18
av Bertil Murray och Leif Nordlander

Oberoende eller ömsesidigt beroende – en kritisk studie av nationalkyrkan

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att allvarligt pröva hur Svenska kyrkan i sina beslutsstrukturer, sin finansiella och materiella förvaltning, sin teologiska bearbetning och sitt andliga liv ska gestalta det ömsesidiga beroende som bör synliggöras i relation till övriga lutherska kyrkor.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att allvarligt pröva hur Svenska kyrkan i sina beslutsstrukturer, sin finansiella och materiella förvaltning, sin teologiska bearbetning och sitt andliga liv ska gestalta ett ömsesidigt beroende i relation till den gemensamma kristenheten.
3. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i Lutherska världsförbundet ta initiativ till att förbundet utvecklas till en mer förpliktigande gemenskap när det gäller såväl den andliga som den materiella förvaltningen.

Motivering

Nationalkyrkor uppträder runt om på jorden i skilda skepnader och med skilda konfessionella tillhörigheter. Gemensamt har de burit och bär nationella eller nationalistiska särdrag. Inte sällan har de levt eller lever i någon form av symbios med och i ett ömsesidigt beroende till den stat där de verkar.

Nationalkyrkotanken rymmer såväl allvarliga risker som djupa möjligheter. Till de förra hör faran för att utvecklas till en form av civilreligion, en inrättning för religiös service på nationell och medborgerlig, snarare än på konfessionell och kyrklig grund. Till de senare hör möjligheten att möta folket med evangelium på ett genuint och inkluderande sätt.

En särskild utmaning ligger i vilken relation en nationalkyrka ska ha till ”omkyrkan”, kristenheten över världen. 1500-talets reformationsrörelser hade inte som utgångspunkt att bilda nationella kyrkor. Framväxten av sådana berodde i stället på den politiska situation som då rådde i Europa. Genom skilda former av maktspel har nationalkyrkan under perioder isolerats från resten av kristenheten vilket kunnat fördjupa den splittring som redan funnits.

Att teckna en rättvis bild av Svenska kyrkan som nationalkyrka i dag kräver långt större utrymme än vad en motion kan göra rättvisa av. Dock kan en jämförelse med en helt annan kontext vara värdefull, den i Etiopien.

Det finns en omvittnad nationell stolthet hos det etiopiska folket. Etiopien är, förutom Liberia med dess speciella bakgrund, det enda afrikanska land som aldrig varit under kolonialt styre. När andra länder på kontinenten efterhand fick sin frihet hade Etiopien redan en lång obruten historia av självständighet (med undantag för

den kortvariga italienska ockupationen 1936–1941) att bottna i. Till detta kommer för de kristna en medvetenhet om sin mycket långa historia i landet. Etiopien blev kristet under mitten av 300-talet, sannolikt genom att medlemmar av gammal etiopisk judendom övergick till kristendomen.

1900-talets politiska frigörelse på den afrikanska kontinenten fick en tydlig parallell i den kyrkliga frigörelsen då ett stort antal självständiga kyrkor med nationen som gräns växte fram. Från den gamla beroendeställningen styrde man nu över till oberoende nationella kyrkor. Svenska kyrkan bejakade den utvecklingen och det blev naturligt att tala om och verka för ”independent churches”. Oberoendet blev dock inte verklighet i särskilt många fall. Beroendet av fortsatt bistånd och understöd har för de flesta av de unga kyrkorna varit stort. Missionerna byggde upp och lämnade över institutioner och strukturer men inte något rimligt sätt att finansiera dessa.

Medan Svenska kyrkan och missionsrörelser i många länder, liksom åtskilliga av de nybildade kyrkorna, talade om independence, talade Mekane Yesus-kyrkans (den evangelisk lutherska kyrkan i Etiopien) dåvarande generalsekreterare Gudina Tumsa redan på 1970-talet i stället om interdependence, om ett ömsesidigt beroende. Han gör det i en situation där det ekonomiska beroendet/oberoendet är en het fråga, när han skriver:

Jesu Kristi kyrka är en och henne tillhör vi alla. Vår Herre är Kyrkans Huvud; alla som tror är delar av Kroppen. Resurser tillgängliga för vilken som helst enskild kyrka finns där för att användas av alla andra kyrkor, varhelst ett behov finns – vi är alla tjänare. Som jag ser det är vi ansvariga för hur resurserna används, i vilken form de än finns – ekonomiska eller personella.¹

Samma år uttryckte han:

De skilda delarna av den universella kyrkan är och bör vara ömsesidigt beroende (interdependent). Oberoende (independence) är ett legitimt nationellt politiskt syfte men kan aldrig bli ett acceptabelt teologiskt syfte för kyrkan.

Utmaningen för nationalkyrkan är att finna vägar till ett ömsesidigt beroende när det gäller förvaltandet av såväl de materiella tillgångarna (pengar, personal m.m.) som de andliga (trosinnehåll, liturgi m.m.). En nationalkyrka som hävdar sitt oberoende vad gäller dessa tillgångar kommer i sin struktur och i sitt liv att svika sin gudagivna kallelse.

Svenska kyrkan behöver allvarligt pröva hur hon i sina beslutsstrukturer, sin finansiella och materiella förvaltning, sin teologiska bearbetning och sitt andliga liv ska gestalta det ömsesidiga beroendet. Detta är visserligen att ge avkall på sin absoluta självständighet. Men det är också en väg in i en stor gemenskap där rika välsignelser kan öppna sig.

Uppsala och Vara den 14 juli 2016

Bertil Murray (FK)

Leif Nordlander (FK)

¹ Citaten hämtade från *Gudina Tumsa and his Legacy, Vol 1: Witness and Discipleship*, egen översättning.